

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Fortale til Urbanus Regius: Sjælens Lægedom. 1544

Citation: Palladius, Peder: "Fortale til Urbanus Regius: Sjælens Lægedom. 1544", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 324. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius01val-shoot-workid91528/facsimile.pdf> (tilgået 18. juli 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

324

II.

Sortale

til

En ret Bedebog.

1544.

D. Peder Palladius

til Læsseren.

Kære Christen/ bleff ieg ombedet at̄ offuersee den
lille bøn bog/ som wdgick paa Danske nu trætten
5 Har siden/ huilcket ieg gjorde wdi saa maade/ at̄
hues icke behoff vor/ efter tidens leylighed/ det loed ieg være
bortte/ oc saa een part aff det/ som Psalmebogen indholder/
bedendis deg for Gud; oc din siæls bestandelsis skyld/ at̄ du
wilt wenne deg til at̄ bede Gud daglige om hues deg oc din
10 fattige neste er behoff til liff oc siæl/ som denne efterfølgendis
formaning deg inderlige paaminder. Gud beuare deg/
oc høre din bøn/ deg oc alle til gode/
AMEN. ||

III.

Sortale

til

Urbanus Regius:

Sjælens Lægedom.

1544.

D. Petrus Palladius

til læsſeren.

5 **S** Et finder ieg atter igen et Edelt Elenodi oc dyrebar
 liggendesæ/ vdi denne lille/ dog merckelige D. Urbani
 Regii bog/ om Siælens lægedom/ Adelen besønderlige
 stendct oc giffuit/ andre til et got exempel oc eftersiun/ Gud
 giffuit/ at de/ som bære saa offuerflødige meget/ paa det arme
 legemme/ som er dog icke et stycke opgraffuit iord/ ind til det
 bliffuer ned graffuit igen/ wilde ocſaa/ efter S. Peders raad.
 10 i. Pet. iij. bære noget/ paa deris Siæl/ aff den lægedom som
 findes vdi denne Lægebog/ at hun motte bliffue noget bedre
 15 tilpass/ oc end || ocſaa wdsmæctet/ emod Christi hendis brøds-
 goms tilkommelse/ som er saare wel behoff/ paa det/ at en
 retfærdig aand/ Siæl oc legemme motte beuaris wdstraffelige
 20 til wor Herrens Jesu Christi tilkommelses tid/ som den hellige
 Paulus scriffuer. i. Theſſa. v. Fremdeles/ Gud giffue oc det/
 at ingen wilde tage seg orſage til/ aff sodanne deilige oc nøt-
 telige bøger/ oc bliffue hiemme paa deris gaarde/ fra deris
 25 Sognekircke/ om Søndage oc Høytidelige dage/ for de kunde
 selffue læſſe vdi danſke bøger/ oc der for mene/ at de haſſue
 ingen vnderuiſſning ydermere behoff/ Det er en farlig mening/
 oc wiſſelige wdaff dieffuelens indſkydelse/ Ja/ hun haſſuer oc
 maange onde wilckor met seg. Thi først pleye de ſnarlig at
 30 bliffue kiede wid en bog naar de den een eller to gaange ||
 haſſue offuerſeet oc igennem løbet/ holde nu det for gammelt/
 oc ſtunde efter mere nyet. Der til mer forſtaa de icke heller
 altsammen det som de ſaa læſſe vdi Danſke bøger. Ja de
 kunde icke heller/ ſaa wel trøſte dem der met/ naar de haſſue
 det beſt behoff/ for det er icke indtrøct vdi hierter wid leſſuende
 35 vøſt/ met en god forklaring oc wdtyding/ Som den Høffuidz-
 mand/ der tales om i Apoſtelers gerninger/ vdi det Ottende
 Capitel/ ſuarede Philippo/ som ſpørde hannem at/ den tid
 han ſad vdi ſin wogen oc læſte noget vdi Eſaiæ Prophetis
 bog/ om han forſtod huad han læſte/ huorlunde Fan ieg ſſagde

han) forstaa det som ieg læff/ vden nogen vilde det vdeye for
 meg/ Saa maatte Philippus stige op i wognen til hannem/
 oc wdlegge hannem den sted/ rettelige/ om wor || Herre Jesu/ 23r
 Thi hans læssning haffde ellers været til forgefuis. Det er
 en god ting at de som haffue den naade aff Gud oc kunde 5
 læsse/ at de brøge dem vdi gode bøger læssninger/ naar de
 forstaa huad de læsse/ oc dog icke forsmaa den mundelig præ-
 dicken. Thi huad gaffn haffue de aff deris læssning/ som henge
 ickun wid den døde bogstæff/ oc icke komme til den rette scriff-
 tens aand oc forstaand? Der er et tecke oc skiul for deris øyne/ 10
 at de see/ oc icke see/ læsse oc icke forstaa. Den blindhed lader
 Gud dem falde vdi/ for de forsmaa deris Sognekircke/ oc det
 salige Guds ord som der prædickes oc forkøndes/ Ja/ de andre
 gierninger displigeste/ som Christen folk bør at gøre/ vdi deris
 Sognekircke. Der for vden/ giffue de icke adt paa/ at deris 15
 børn/ tiund oc howfold forargis oc || foruerris der aff/ met 23v
 et saare ont efftersum/ saa at de wennes ey heller til nogen
 Gudfrøctighed/ oc tør ingen tacke der for/ vden deris egne
 foreldere/ Som Christus taler self om sodanne hoff Mat-
 thæum/ vdi det attende Capitel/ at det wore dem bedre/ at 20
 der wore en møllesten/ om deris hals/ oc de waare ned sunckede
 vdi det dybe haff/ end at de skulde forarge et vngt menniske.
 Huad skal man si om deris fattige wundersaatte/ som følge
 dem heller effter vdi det onde/ end vdi det gode/ O Herre Gud
 aff himmelen/ wiste de huad wodelig skade/ de gjøre dem 25
 selfue/ oc andre/ met deris idelige frauærelse fra deris Sogne-
 kircke/ da frøbe de wel dit paa hender oc føder/ før de bleffue
 hiemme/ Nu er det befrøctendes/ at maange drømme hæn/
 vdi den onde mening/ om || deris læssning/ at de paa det siiste/ 29r
 waagne op wid en fold drøm/ da er det forslide/ for tiden er 30
 da borte/ Wij finde io klarlige screffuit i Luangelij bøger/ at
 icke aleneste/ almwis folk søgte aff laang wey til Christi præ-
 dicken/ oc bleffue saa lenge hoff hannem/ at han motte end
 spise dem oc saa legemlige/ paa det/ at de skulde icke forsmectis
 paa hiemweyen/ men oc saa Edel folk/ Regulus/ Centurio 35
 Jairus oc andre flere søgte til hannem om hielp oc trøst/ oc

ingen ginge trosløse fra hannem igen. Nu prædickes io det samme Euangelium som Christus lærde fra seg/ at ingen tør lade seg det være for tungt/ at gaa ride eller age offuer en bymark/ til sin Sognekirke/ den siund Gud wil vnde dem
 5 deris helbrede/ Lader eder icke forføre/ siger Paulus/ oc der
 24 som i ere end forførde/ da lader eder || føre til den rette wey igen vdi tide. Jeg kende en Edelmand/ ipperlig nock her vdi Siæland/ met salig ihukommelse/ end dog han wor aff det wgudelige Pawens folk/ en tid laang forførdt/ som ingen
 10 kan sige seg fri der for/ ho det wil gjøre/ han maa kaste den første stien/ paa hans nabo/ dog lod Gud hannem paa det sidste/ wid sit salige ord/ føre til den rette saligheds wey/ paa huilcken han bleff siden stadelig/ saa lenge som hans lifff waredede her paa iorden/ Jeg troer wisselige/ at han nød det got
 15 at/ oc at det wor en stoer orsage/ at han kom til ret beken-delse før han døde/ at han haffde saa mechtige stoer wilie/ at søge til hans Sognekircke met hans børn tiund oc howfolk/ Ja/ pleyede end gierne selff at slunge met degnen/ oc forfømde
 21 ingen tid sin Sognekircke/ naar han || wor helbrede/ huilcket
 20 wel er beuiseligt/ forhobendes at det maa end oc saa beuege andre vdaff Adelen/ at efterfølge dette exempel/ Gud til loff/ dem selffue til salighed/ oc andre til en opbyggelse vdi troen. Ellers wore det laangt bedre/ at man icke prentede danske
 25 bøger/ end at de/ som andre feste øyne paa/ oc set dem i spegel vdi/ skulde tage orsage der aff/ at være fra den Christne forsamlung/ Suor for (siger Paulus i. Cor. 1.) forsmaa i den Christne menighed? Ellers vdi sin rette brørg skal denne Siælens læge bog/ saa wel som andre nøttelige bøger være dem befalet til gode oc icke til onde/ for det er tid/ at komme de
 30 ord i hør/ som staa paa det første blad i denne bog vnder titelen/ om legommens baade oc Siælens skade/ wor Herre ||
 320 Jesus beuare dem vbinden sin naade til all Gudsfrøctighed/ oc dygdelighed/ de fattige vnderfaatte til gode

AMEN.

